

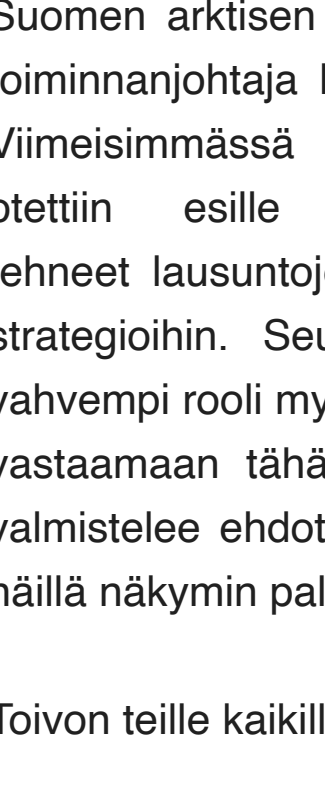
Jäsenkirje

1/2022

Sisältö:

- Puheenjohtajan tervehdys
- Arktinen yhteistyö pelastettava - Paavo Lipponen, valtuuskunnan puheenjohtaja
- Arktisen neuvoston työn jatkosta - Suurlähettiläs Petteri Vuorimäki
- Arktisen öljyn ja kaasun kujanjuoksu - Pauli Jumppanen
- Energiamurroksen ja kansallisen turvallisuuden yhteenliittymät arktisella alueella - Marja Helena Sivonen, väitöskirjantutkija
- EU:n on hyödynnettävä arktisen alueen potentiaali vihreän siirtymän edistämiseksi - Mirja Vehkaperä, Euroopan alueiden komitean jäsen
- Suomen arktinen seura mukana Turun Eurooppa-foorumilla!

Puheenjohtajan tervehdys:

Arvoisat Suomen arktisen seuran jäsenet,
Olemme nyt todistaneet jo yli neljä kuukautta tätä kammoitavaa Venäjän aloittamaa sotaa Ukrainaa vastaan. Sota ei ikävä kyllä näytä laantumisen merkkejä. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että joudumme elämään tämän tosiasian kanssa pitkään.

Kuten huhtikuussa viimeisimmässä puheenjohtajan tervehdyksessä arvioin, Arktisen neuvoston muut jäsenvaltiot tuomitsivat Venäjän hyökkäyksen kansainvälisen oikeuden räikeänä loukkauksena ja lopettivat toimintansa neuvostossa, jossa Venäjä on tällä hetkellä puheenjohtaja. Kesäkuun alussa nämä seitsemän jäsenvaltiota ovat antaneet luvun aloittaa suuren osan neuvoston projekteja; niiden, joissa Venäjä ei ole mukana. Minusta vaikuttaa tällä hetkellä siltä, että Arktisen neuvoston toiminta käynnistetään vaiheittain niin, että viime vaiheessa Norja vastaanottaa puheenjohtajan tehtävät toukokuussa 2023. On vaikea ennustaa, koska nämä seitsemän arktista maata olisivat valmiita ottamaan Venäjän takaisin neuvoston jäseneksi, kun sotakin vain tuntuu jatkuvan. Myös Barentsin euroarktinen neuvosto, jossa Suomi nyt on puheenjohtajana, keskeytti hyvin nopeasti Venäjän hyökkäyksen jälkeen yhteistyön Venäjän kanssa. Tästä saimme kuulla tarkan ja mielenkiintoisen pohdinnan suurlähettiläs Jari Viléniltä, kun hän piti alustuksen ennen seuran sääntömuutoksista kevätkokousta. Toukokuun lopun Barents-yhteistyön kokouksessa vahvistettiin, että yhteistyön fokus suunnataan nyt pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Suomen arktisen seuran toiminta on vakaalla pohjalla. Seuran ensimmäinen toiminnanjohtaja Helen Honkasaari on jätävästi edistänyt seuran tavoitteita. Viimeisimmässä 14. kesäkuuta järjestetyssä valtuuskunnan kokouksessa otettiin esille seuran vaikuttamistyö, jota olemme perinteisesti tehneet lausuntojen laatimisella mm. Euroopan unionin tai Suomen arktisiin strategiaihin. Seuran valtuuskunnassa esitettiin, että seuran pitäisi ottaa vahvempi rooli myös 2023 eduskuntaavaalien suhteen. Seuran hallitus on valmis vastaamaan tähän valtuuskunnan asettamaan positiiviseen haasteeseen ja valmistelea ehdotuksen valtuuston seuraavaan kokoukseen. Syksyyn mahtuu näillä näkymin paljon uusia asioita seuran toiminnassa!

Toivon teille kaikille oikein rentouttavaa kesälomaa 2022!

Timo Koivurova

Puheenjohtaja

Kuva: Anna-Leena Muotka

Arktinen yhteistyö pelastettava

Olemme kaikki erittäin huolissamme Ukrainan, Euroopan, koko maailman tilanteesta. Kriisit ja talouden ongelmat koskevat tavalla tai toisella koko maailmaa.

Ukrainan sota on johtanut uuteen asetelmaan myös Pohjois- Euroopassa. Suomi ja Ruotsi hakeutuvat Natoon, Itämerellä harjoitellaan suurin sotavoimin. Arktisessa seurassa meitä askaruttaa pohjoisen yhteistyön tulevaisuus. Onko vaivalia rakennettu yhteistyörakenne tuomassa sodan oheisvaikutuksena? Venäjän eroinen Itämeren neuvostosta on huolestuttava merkki. Miten käy vakintunteiden arktisten neuvostojen? Venäjä on Arktisen neuvoston puheenjohtajana, Suomi Barentsin Euro-Arktisen neuvosto johdossa. Pohjoisen ulottuvuuden yhteistyö tulevaisuus kumppanuuksineen on myös uhan alla.

Uskon, että monet yhteiset saavutukset halutaan säilyttää, kuten Arktisen neuvoston aikaansaamat sopimukset ja Pohjoisen ulottuvuuden konkreettiset tulokset, jotka näkyvät Itämeren puhdistumisena ja säteilyturvallisuuden vahvistumisena arktisella alueella. Arktisen herkällä alueella ollaan tekemisissä ihmiskunnan olemassaolon kysymysten kanssa: ympäristön suojelu ja taistelu ilmastomuutosta vastaan on siellä globaali, yhteinen asia.

Nyt tarvitaan thinking about the unthinkable: miten voidaan löytää yhteiset nimittäjät ihmiskuntapolitiikassa ja turvata edes minimi yhteistyötä? Suomella on pitkä linjan ulkopolitiikka ja aktiivisen EU-roolin asiana edellytyksiä toimia arktisen yhteistyön tiennäyttäjänä. Tutkijayhteisöllä on tässä tilanteessa sopiva tehtävä kehittää arktinen tietokartta erilaisine polkuvaihtoehtoineen.

Paavo Lipponen

Arktisen Seuran valtuuston puheenjohtaja

Kuva: Marko Junttila

Arktinen öljyn ja kaasun kujanjuoksu

Arktisen alueen tunnettujen öljyvarojen osuus on noin 8 % ja kaasuvarojen osuus 25 % maailman kokonaisvaroista. Kun Arktisesta todennäköisesti löydetävät kehityskelpoiset lisävarat otetaan huomioon, arktisten öljyvarojen osuus nousee 13 %:iin ja kaasuvarojen osuus 30 %:iin mainituista kokonaisvaroista.

Arktiseen alueeseen kiihdyttiin luetaan tällöin pohjoiset merialueet sekä jatkuvan ja epäjatkuvan iktiroidan peittämät maa-alueet. Pääosa arktisesta öljystä löytyi Alaskan pohjoisrannikolta, Kanadan Mackenzie-joen ympäristöstä ja Venäjän Länsi-Siperian alueilta, kun taas yli 70 % kaasuvaroista on peräisin Länsi-Siperian, Jamalin ja Gydinin niemimaiden sekä Karan- ja Barentsinmeren esiintymistä. Öljyvarat keskittyvät arktisille maa-alueille, ja kaasua asetut ventilaatioitukset. USA:ssa ja Kanadassa öljyn korkea hinta on lisännyt poliittisia paineita jäädytettujen arktisten projektien avaamiseen ja uusienkin käynnistämiseen. Venäjän niiltä hankkeille asetetut teknologian, laitteiden ja varaosien, ventilaatioitukset ja niiltä polttavaa rahoitus ovat estäneet useiden jo valmisteltujen arktisten öljy- ja kaasuprojektien käynnistämisen. Selvitysstrategiakeseen Venäjä on valinnut öljyn viennin uusille Euroopan ulkopuolisille markkinoille ja maakaasun kasvavan hyödyntämisen maan omista teollisista projekteista. Pitemmän aikavälillä Venäjän arktisen energian tuotantoon liittyy suuria taloudellisia ja poliittisia epävarmuutta. Pääosa energian vientitoimintuksista tulee suuntautumaan Kiinaan, Intiaan ja muihin Aasiaan ja Afrikan maihin. Raakaöljyn ja öljytuotteiden osalta tämä voi onnistua, mutta suurimittaiset arktisen kaasun toimitukset edellyttäisivät massiivisia investointeja uusiin putkilinjojen, LNG terminaalien ja kaasutankkareiden rakentamiseen. Ongelmat rahoituksen ja uuden teknologian saannissa voivat estää uusien arktisten hankkeiden toteutuksen tai siirtää niitä vuosikymmenen tai pari eteenpäin.

Globaalista näkökulmasta arktista öljyä ei maailmantalous tarvitse. Nykytuotannon tasolla todettuja öljyvaroja riittää ilman arktista öljyä ainakin 50-70 vuoden tarpeisiin, jonka lisäksi suuri osa öljystä voidaan tulevaisuudessa korvata sähköllä ja muilla polttonesteillä. Kaasun suhteen tilanne on toisenlainen. Lähes 25 % maailman primaarienergiasta samoin kuin sähköstä tuotetaan tänä päivänä maakaasulla, jonka lisäksi kaasu tulee olemaan tärkeä "välikauden polttoaine" uusiutuvaan energiaan siirtyäessä. Venäjän arktiset kaasuvarat, runsas 20 % maailman kokonaisvaroista, muodostavat tärkeän varannon edessä olevan energiamurroksen varalle. Mikäli kaasua ei saada riittävästi kansainvälisille energiainmarkkinoille, tarve halvimman mutta saastuttavimman fossiilisen polttoaineen, hiilen, hyödyntämiseen kasvaa.

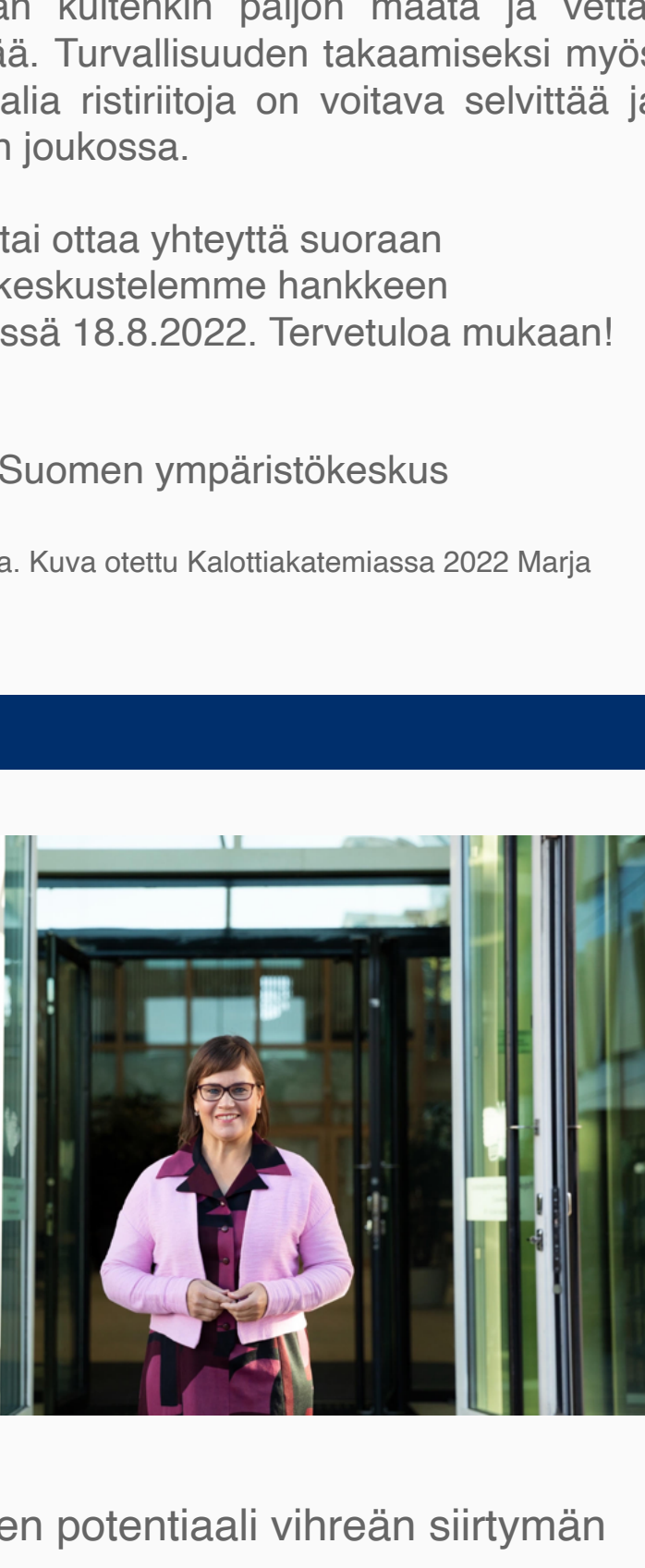
Vaihtoehtojen uusiutuvien polttoaineiden tuotannolle ja sovelluksille, energian kasvava kysyntä ja fossiilipolttoaineiden korkeat hinnat antavat nyt ainakin väliaikaiset kehitysmahdollisuudet. Uusille investoinneille on avautunut ainakin vuosikymmenen aikaikkuna, ennen kuin kilpailevien fossiilisten polttoaineiden tuottajat laskevat hintoja merkittävästi omia markkinaosuksiinsa puolustaakseen.

Pauli Jumppanen

Energiamurroksen ja kansallisen turvallisuuden yhteenliittymät arktisella alueella

Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa Vähähiilisen energiapolitiikan ja kansallisen puolustuspolitiikan vuorovaikutus: Kestävän systeemin muutoksen näkökulma (IDEALE) 2019–2024, tutkitaan energiamurroksen ja turvallisuuden ja puolustuspolitiikan välisiä yhteenliittymiä Suomen, Norjan, Viron ja Skotlannin/Iso-Britannian kansallisissa päätöksenteossa, osana globaalia maailmaa.

Tarkastelemme politiikkatavoitteiden ja hallinnollisen ohjauksen yhteensopivuuksia energia- ja turvallisuuspolitiikkojen välillä, sekä tunnistamme empiirisiä solmukohtia.

Vaikka kestävyysmurrosten tavoitteena on saavuttaa kestävämpi yhteiskunta, on niidenkin mukana mahdollisesti syntyviä negatiivisia haaittavaikutuksia tarkasteltava kriittisesti.

Lähdimme liikkeelle erilaisessa maailmassa kuin nyt elämme. Uutena tekijänä voimme tarkastella Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan tuomaa muutosta asenteissa ja konkreettisesti ohjauksessa energiasektorilla ja energiamurroksessa. Tutkimuksemme kohdistamme katseen myös arktiselle alueelle. Kestävyyksimurrosteamatikan avulla voimme lisätä ymmärrystä arktisen luonnonvarojen suojelusta ja ulkoisvoimien oikeuksien laajana kietoutumisesta maankäyttökysymyksiin, sekä energiamurroksesta tapahtuva energiamurros on myös arktista aluetta muokkaava muutos. Esimerkiksi tundraa uusiutuville raaka-aineilla tuotettu energia matkaa muualle, jättäen jälkensä maahan ja ihmisten mieliin. Aavaa maata tarvitaan, sillä valtioiden rajapintojen tulee olla Puolustusvoimien tutkien tarkasteltavissa ja täten vapaa tuulivoimatoista. Kriittiset maanpuolustuksen reitit on pidettävä kuitenkin kunnossa, ja ihmisten on voitava asua ja elää myös arktisella alueella. Tarvitaan kunnollista infrastruktuuria, joka edesauttaisi herkkää tasapainoilua. Nämä palvelavat toisiaan, sillä asutettu maa on yksi osa turvallisuutta, yhtiältä valtion suvereniteetti-ohjauksen kautta ja toisaalta ihmisten kulttuurisen ja sosiaalisen olemassaolon kautta.

Energiamurroksen edistämiseksi tarvitaan kuitenkin paljon maata ja vettä: laajoja, tuuliaisia kenttiä ja rikasta maaperää. Turvallisuuden takaamiseksi myös rauhanajalla näitä, ja monia muita hankalia tilaisuuksia on voitava selvitää ja ylläpitää dialogia moninaisessa toimijoiden joukossa.

Voit lukea lisää tutkimuksestamme täällä, tai ottaa yhteyttä suoraan kirjoittajaan. Laajemmista kehityskuluista keskustellessamme hankkeen avoimessa tutkimusseminaarissa Helsingissä 18.8.2022. Tervetuloa mukaan!

Marja Helena Sivonen, väitöskirjantutkija

Ilmastonmuutoksen strategien tutkimus, Suomen ympäristökeskus

Kuvassa tuulivoimapaisto Norjassa, lähellä Ruotsin rajaa. Kuva otettu Kalottikatemiassa 2022 Marja Helena Sivosen toimesta.

Euroopan alueiden komitea hyväksyi Mirja Vehkaperän kirjoittaman raportin koskien EU:n Arktista strategiaa.

EU:n on hyödynnettävä arktisen alueen potentiaali vihreän siirtymän edistämiseksi

Arktinen alue voi tarjota Euroopalle tietoa, tuotteita, resursseja ja energiaa, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi kannalta. Euroopan alueiden komitea (AK) hyväksyi täysistunnonsaan 29. kesäkuuta laatimani lausunnon, jossa korostetaan, että EU:n rahoituksella on tuettava arktisen alueen potentiaalia EU:n vihreän kasvun ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi.

Euroopan komissio korostaa arktisen alueen kasvavaa strategista ja geopolittista merkitystä uudessa arktista aluetta koskevassa EU:n strategiassa. Vuoden 2022 alussa julkaistun arvion mukaan EU:n arktisella alueella on vuoteen 2030 mennessä noin 150 miljardin euron investointipotentiaali, josta suuri osa liittyy vihreän siirtymän toteuttamiseen. Painopisteenä ovat hiiliineutraalin teräksen, akkujen valmistukseen, mineraalien louhintaan ja jatkojalostukseen tehtävät investoinnit, kiertotalous sekä bio- ja tuulienergian tuottaminen.

EU:n rahoitus on kohdennettava tukemaan ja varmistamaan investointien kestävyys arktisella alueella. Samalla on tärkeää löytää tasapaino luonnonvarojen vastuullisen kehittämisen ja ympäristönsuojelun välillä, jotta voidaan hyödyntää kattavasti arktisen alueen potentiaalia EU:n vihreän kasvun ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Kaiken arktisen alueen toiminnan on perustuttava luonnon kestävykseen, ilmastonsuojeluun ja kestäväin kehityksen periaatteisiin sekä alueella asuvien ihmisten ja alkuperäiskansojen oikeuksien kunnioittamiseen.

Ilmastonmuutos on suuri uhka arktisella alueella. Kolme kertaa nopeammin kuin muualla maailmassa tapahtuva lämpötilan nousu sekä jäätiköiden ja iktiroidan sulamisella on valtavaa kerrannaisvaikutuksia Euroopassa ja koko planeetalla. Kunnat ja alueet painottavat, että arktisen alueen pitkän aikavälin ilmastopolitiikkojen on oltava taloudellisesti, sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia.

On myös pohdittava, miten vihreän kehityksen ohjelma ja 55-valmiuspaketti voidaan panna täytäntöön ottaen huomioon EU:n arktisen alueen erityispiirteet. Esimerkiksi talvimerenkulun erityisolosuhteet arktisella alueella on otettava huomioon päästäkään yhteydessä.

Kansainvälisen yhteistyön alalla olisi tehtävä kaikki mahdollinen, jotta varmistettaisiin arktisen alueen pysyminen turvallisena, vakaana ja rauhallisena. Jo ennen hyökkäystä Ukrainaan Venäjä oli lisännyt sotilaallista toimintaa arktisella alueella, ja myös Kiina on lisännyt kiinnostusta kriittiseen infrastruktuurin omistajuuteen sekä merenalaiseen kaapelirakentamiseen ja merenkulkuun Jäämerellä.

On tärkeää ylläpitää, tukea ja edistää rauhanomaista yhteistyötä arktisella alueella olemassa olevien yhteistyöjärjestelmien, kuten Arktisten neuvoston avulla. EU:n on myös tunnustettava paikallis- ja aluetasolla toimivien kansainvälisten yhteistyökehysten rooli vuoropuhelun edistämiseksi. Esimerkkinä ovat arktisen alueen kaupunkijohantajien forumin, pohjoisen harvaan asuttujen alueiden verkoston (NSPA), pohjoisen forumin, arktisen talousneuvoston ja yliopistojen ja tutkimuslaitosten UA-ctic-verkoston yhteistyö.

Korkealaatuinen tutkimus ja koulutusalan saatavuus sekä liikenne- ja verkko-yhteyksien kehittäminen ovat keskeisiä edellytyksiä arktisen alueen elinvoimaisuudelle ja houkuttavuudelle. AK korostaa pohjoisten kaupunkien roolia arktisen alueen pitämiseksi elinvoimaisena, kilpailukykyisenä ja asuttuna sekä kehottaa ottamaan alueelliset koulutus- ja tutkimuslaitokset ja niiden verkostot mukaan älykkäisiin erikoistumisstrategioihin pohjautuvan arktisen alueen innovaatioekosysteemin kehittämiseen.

Mirja Vehkaperä

Oulun kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Euroopan alueiden komitean jäsen

Euroopan alueiden komitea

Euroopan alueiden komitea on EU:n alue- ja paikallisedustajien kokous, ja sen jäsenet edustavat EU:n kaikkia 27:ää jäsenvaltiota. Komitea perustettiin vuonna 1994 Maastirahin sopimuksen nojalla, ja sen tehtävänä on tuoda alue- ja paikalliseräviranomaiset mukaan EU:n päätöksentekoprosessiin ja tiedottaa niille EU:n toimintalinjoista. Euroopan parlamentti, neuvosto ja alueiden komissio kuulevat komiteaa poliittikanalosta, jotka vaikuttavat alueisiin ja kuntiin. Euroopan alueiden komiteassa on 329 jäsentä ja 329 varajäsentä. Heillä kaikilla on joko vaaleissa saatu valtuutus tai he ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valituille elimelle kotikunnassaan tai alueellaan.

Suomen arktinen seura mukana Turun Eurooppa-foorumilla!

Perjantaina 26.8.22. klo 13.00-16.00

Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka: "Suomen turvallisuuden perusteet muutoksessa"
Järjestäjät: Puolustusministeriö, Suomen Arktinen seura, Suomen Atlantti-seura, Suomen sotatieteellinen seura, Ulkoministeriö
#eurooppafoorumi #europoform #turku

Jäsenmaksu
Vuoden jäsenmaksun lasku on lähtenyt jäsenistölle 2.4.22. Mikäli maksu on jäänyt suorittamatta voit vielä maksaa sen seuran tilille
FI59 1745 3000 1735 93
Kirjoita tunnisteeksi nimesi maksun viestikenttään. Jäsenmaksun maksaminen on edellytys jäsentilaisuuksiin osallistumiselle. Yhteisöjäsenmaksun suorittaneiden organisaatioiden jäsenet voivat osallistua yhteisöjäsenmaksun nojalla. Tämä muistutus jäsenmaksusta ei koske ainaisiä jäseniä tai ainaisyhteisöjäseniä.

SUOMEN ARKTISEN SEURAN JÄSENMAKSUT VUONNA 2022:

Henkilöjäsen 30 €

Opiskelijajäsen 10 €

Yhteisöjäsen 400 €

WWW.ARTICFINLAND.FI/ARKTINENSEURA

SEURAA MEITÄ MYÖS TWITTERISSÄ: @ARKTINENSEURA #ARKTINENSEURA

WWW.ARTICFINLAND.FI/ARKTINENSEURA

SEURAA MEITÄ MYÖS TWITTERISSÄ: @ARKTINENSEURA #ARKTINENSEURA